

ASOCIACE
ORGANIZACÍ
V OBLASTI
VĚZEŇSTVÍ

TISKOVÁ ZPRÁVA

AOOV PROSAZUJE DŮSTOJNÉ PODMÍNKY PRO ODSOUZENÉ

Připomínky k novele zákona o výkonu trestu odnětí svobody a novele nařízení vlády o nezabavitelných částkách

Praha, 15. prosince 2022: Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV) připomínkuje novelu zákona o výkonu trestu odnětí svobody (VTOS) a novelu nařízení vlády o nezabavitelných částkách. Změny v novele se týkají především hospodaření s finančními prostředky odsouzených: příjmu peněz, jejich vedení a provádění srážek, což se týká nejen osob ve VTOS, ale také lidí ve vazbě a zabezpečovací detenci. Podle Asociace novela negarantuje základní důstojné podmínky pro lidi ve výkonu trestu.

Novela zákona o výkonu trestu odnětí svobody

V novele se objevuje tzv. **sociální kapesné**. Toto je určeno především starobním a invalidním důchodcům, kteří nemají nárok na výplatu důchodu a nejsou pracovně zařazeni a dalším osobám bez příjmu. Každý odsouzený, nejde-li o odsouzeného, který v předchozím kalendářním měsíci odmítl pracovat nebo bez závažného důvodu do práce nenastoupil, bude mít k dispozici za kalendářní měsíc alespoň minimální částku, kterou může použít pro zajištění svých potřeb. Tato částka bude podle návrhu činit 100 Kč. Sociální kapesné vhodně reflektuje situaci ve věznicích po 1. 1. 2022, kdy se část odsouzených (především starobní a invalidní důchodci) dostala do výrazně horšího postavení oproti odsouzeným, kteří pracovně zařazeni být mohou. Novela tedy nastavuje pravidla, aby měl nárok na sociální kapesné každý odsouzený, který neodmítl práci, a narovná tak velmi vážnou situaci lidí bez jakéhokoliv příjmu, kteří jsou nezaviněně pracovně nezařazeni.

AOOV navrhuje změnu výše sociálního kapesného

AOOV navrhuje zvýšit tuto částku na 300 Kč. Zvýšení částky sociálního kapesného na 300 Kč nastavuje důstojné podmínky pro odsouzené.

Proč?

Novela ze staré právní úpravy přejímá výši **sociálního kapesného, které bylo na částku 100 Kč měsíčně stanoveno již v roce 1994**. Částka se tedy nijak nezměnila v průběhu 28 let, ceny však za tu dobu vzrostly minimálně trojnásobně a u některých potravin, léčiv a hygienických potřeb i více než desetinásobně.

“Namátkově jsme zjišťovali ceny ve vězeňských prodejnách a zjistili jsme, že ceny potravin a hygienických potřeb jsou často dražší než v běžných obchodech. Například hygienické vložky stojí okolo 90 Kč, zubní kartáček 50 Kč nebo cukr 50 Kč,” říká Jana Smiggels Kavková, předsedkyně výboru AOOV. “I když některé základní hygienické potřeby odsouzení ve věznici dostávají, musí si přesto řadu věcí kupovat a pokud chtějí udržovat kontakt se svými blízkými, vynaloží další prostředky na telefonické rozhovory či obálky a známky,” dodává.

Pokud má být hlavním účelem trestu odnětí svobody náprava pachatele, je nutné zajistit základní důstojné podmínky pro lidi ve výkonu trestu odnětí svobody a umožnit jim kontakt s blízkými, zajištění léků i hygienických potřeb. Zvýšení sociálního kapesného na 300 Kč nezpůsobí demotivaci vězňených osob ve vztahu k práci, nárok na sociální kapesné má jen ten odsouzený, který bez vážného důvodu neodmítl práci nebo není práce schopen. Navíc se týká malého počtu osob, ale sociální dopad na tyto lidi bude velký. Vzhledem k úpravě srážek příchozích plateb ve věznici se absolutní nedostatek příjmů bude týkat pouze těch odsouzených, kteří z objektivních důvodů nemohou být zařazeni do práce a nemají nárok na starobní či invalidní důchod.

AOOV navrhuje vypracovat změnu občanského soudního řádu a exekučního řádu ve způsobu provádění srážek odsouzených ve VTOS

Asociace navrhuje, aby plátce důchodu či jiného příjmu odeslal nesražený důchod či obdobný příjem do věznice, kde bude srážka provedena podle pravidel srážek z odměny odsouzeného. Celý systém srážení se výrazně zjednoduší a nedojde tak ani ke krácení oprávněných zájmů věřitelů ani k výhodnějšímu či nevýhodnějšímu postavení dlužníka.

Proč?

Vzhledem k nové úpravě srážek z příchozích plateb do věznice a nastavení stejného způsobu srážení příchozích plateb a srážek z odměny odsouzených se AOOV jeví u starobních a invalidních důchodů, výsluh a dalších dávek nahrazující příjem odsouzeného nadbytečné srážet tyto příjmy dvakrát. U dlužníků ve výkonu trestu odnětí svobody bude docházet k situaci, kdy plátce důchodu či obdobného příjmu provede srážku podle občanského soudního řádu s tím, že nezabavitelná částka bude odeslána do věznice, kde bude znovu podrobena srážce podle pravidel srážek z odměny odsouzených.

Toto opatření by výrazně snížilo administrativní zátěž státního aparátu a přispělo by ke zjednodušení procesu srážek v exekuci a insolventu u osob ve VTOS.

Novela nařízení vlády o nezabavitelných částkách

Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení. Cílem navrhované změny je upravit koeficient výpočtu nezabavitelné částky tak, aby v návaznosti na změny předpisů upravujících dávky státní sociální podpory a životního minima (které stanovují proměnné vstupující do výpočtu nezabavitelné částky) nedošlo k navýšení nezabavitelné částky.

Institut nezabavitelné částky v exekuci a insolventu zajišťuje povinným zaplacení základních životních potřeb, především nákladů na bydlení, potravin a nutných nákladů při péči o děti. Zvyšující se inflace a prudký nárůst cen energií, pohonných hmot, potravin a očekávání dalšího

růstu životních nákladů i v roce 2023 se logicky odráží v navýšení životního minima i normativních nákladů na bydlení.

“Navrhovaná změna výpočtu nezabavitelné částky jde naprosto proti smyslu programového prohlášení vlády, ve kterém se vláda zavazuje učinit opatření proti nelegální práci, a kde výslovně stanoví, že “pracovat se musí vyplatit,” říká Pavla Aschermannová, Rubikon Centrum. “Důvodová zpráva uvádí tabulku, která vyčísluje rozdíl mezi současnou a budoucí výší základní nezabavitelné částky v případě, že se výpočet od 1. 1. 2023 nezmění. Toto srovnání je ale velmi tendenční a vůbec nereflexuje skutečný rozdíl nikoli v základní, ale celkové výši nezabavitelné částky, která dlužníkovi skutečně zůstane. Výsledný rozdíl mezi současnou a budoucí celkovou nezabavitelnou částkou je ve skutečnosti výrazně nižší, než uvádí zmíněná tabulka, “ dodává.

AOOV navrhuje zachovat původní výpočet

Navrhovanou novelou nařízení má dojít ke změně částky, kterou nelze povinnému z měsíční mzdy srazit, na jedenáct dvacetin nezabavitelné částky. Aktuální znění obsahuje částku tří čtvrtin nezabavitelné částky. AOOV navrhuje zachovat původní způsob výpočtu nezabavitelné částky, či zvolit výpočet, který i pro lidi v exekuci a v insolvenční věci bude reflektovat rostoucí životní náklady.

Proč?

Při ponechání současného způsobu výpočtu by nízko a středně příjmoví lidé měli v exekuci na nepřednostní pohledávku o necelých 1.500 Kč více než nyní a v oddlužení by středně příjmovým a nízko příjmovým dlužníkům zůstávalo zpravidla o necelých 2.900 Kč více než nyní. Z těchto částek je patrné, že nejde o dramatické zvýšení a nejedná se ani o vyrovnání zvýšených životních nákladů ani o přílišné zvýšení částky. Pokud nastane u mnoha dlužníků situace, kdy jim nebude možné srážet, pak je na místě řešit spíše způsob započítávání vyživovaných osob a velmi nízké mzdy značné části dlužníků.

Připomínky AOOV k Novele zákona o výkonu odnětí trestu najdete [zde](#) a k novele nařízení vlády o nezabavitelných částkách jsou [zde](#).

O AOOV

V českých věznicích si odpykává trest téměř 19 000 lidí. Patříme k zemím s nejvyšším počtem v Evropské Unii. Index uvěznění se nedaří snižovat, i když kriminalita klesá. Více než 60 % propuštěných se do vězení vrací. Jednou z příčin je absence funkčního systému kontinuální práce s odsouzenými před výstupem z vězení a po propuštění. Právě tuto problematiku řeší Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV), která sdružuje organizace, odborníky a propojuje různé aktéry v oblasti vězeňství a trestní justice. Cílem AOOV je společně prosazovat progresivní změny v oblasti integrace trestaných osob do společnosti a spoluvytvářet systém, který zohledňuje zájmy a potřeby trestaných osob, obětí i celé společnosti. Bližší informace o AOOV jsou uveřejněny na stránkách www.aooov.cz.

Pro více informací prosím kontaktujte: Barbora Kiliesová, kiliesova@aooov.cz, 605 25 85 95